అదే గాలి

ప్రపంచదేశాల కవిత్వం – నేపథ్యం

ముకుంద రామారావు

సంపాదకులు

కె.బి. గోపాలం

లంకా శివరామప్రసాద్

ఎమెస్కో

లోపలి పేజీల్లో...

1. చైనా కవిత్వం 13
2. జపాన్ కవిత్వం 27
3. కొరియా కవిత్వం 43
4. వియత్నాం విలయం 58
5. మధ్య ప్రాచ్యంలో అరబ్బీ కవిత్వం 81
6. మధ్య ప్రాచ్యంలో ఫార్సీ, తుర్కీ, హీబ్రూ కవిత్వం 107
7. ఆగ్నేయ ఆసియాలో కవిత్వం 130
8. మన ఇరుగు పొరుగు దేశాల కవిత్వం 151
9. మంచుకొండల నుంచి – మహా సముద్రాల వరకూ... 180
10. రష్యా కవిత్వం 209
11. మనోవికాస ప్రక్రియ – మధ్య ఆసియా కవిత్వం 227
12. ఒకప్పటి సోవియట్ సమాఖ్య – స్వతంత్ర దేశాల కవిత్వం 246
13. వలసవాదుల కవిత్వం : ఆస్ట్రేలియా – న్యూజిలాండ్ 274
14. ఘర్షణాతత్వం – పశ్చిమ, దక్షిణ ఆఫ్రికా కవిత్వం 299
15. ఘర్షణాతత్వం – తూర్పు, మధ్య, ఉత్తర ఆఫ్రికా కవిత్వం 332
16. పోలాండ్ కవిత్వం 367
17. తూర్పు యూరప్ కవిత్వం 382
18. పశ్చిమ యూరప్ కవిత్వం 419
19. అమెరికా కరీబియన్ దేశాల కవిత్వం 488
20. లాటిన్ అమెరికా దేశాల కవిత్వం 523

ఉపయోగపడ్డ గ్రంథాలు 558

చైనా కవిత్వం

చైనా కవిత్వం 5000 ఏళ్ళకు పూర్వమే మొదలయింది. వారి మొదటి కవితలు పాటలు. పండుగలు ముఖ్యమైన సందర్భాల్లో వారికి పరిచితమైన రాగాల్లో ప్రజలు కొత్త గీతాల్ని సమకూర్చుకొనే వారు. వారి ఆలోచనల్ని భావాల్ని పాటల్లో వ్యక్తపరుచుకునే వారు. అందరికీ తెలిసిన చైనా మొదటి కవిత్వ సంకలనం షీ చింగ్ (Book of Songs పాటల పుస్తకం). క్రీస్తుపూర్వం సుమారు 600 ప్రాంతంలో, వెదురు కర్రల మీద రాయబడింది. ఇప్పటికీ కొనసాగుతున్న సంపన్న, అతిపురాతన కవిత్వ సాంప్రదాయం చైనాది.

ప్రజల పాటల్ని తెలుసుకుని, వారి బాధల్ని, మనోభావాల్ని, ఆస్థాన సంగీతకారులు ప్రభుత్వ అధికారులకు కవిత్వం ద్వారా వివరించి చెప్పేవారు. రాజుకు అధికారుల ద్వారా ప్రజల బాగోగులు తెలిసేవి. ఆ రోజుల్లో ఆస్థాన సంగీతకారులు ప్రభుత్వానికి మూలస్తంభాలుగా ఉండేవారు. పండితుడు, అధ్యాపకుడైన కన్ఫ్యూషియస్ (551-479 క్రీ.పూ), విద్యార్థికుల్లో ఒకడిగా మనడానికి ఈ పాటల్ని అధ్యయనం చేయమని తన కొడుకుకు చెప్పేవారు. కన్ఫ్యూషియస్ తరువాత కాలంలోనే, సంగీతం నుండి కవిత్వం వేరవుతూ వచ్చింది.

అనేక ఒడిదుడుకుల్లో చైనా నడిచేది. ఏడు చిన్న సామ్రాజ్యాలు నిత్యం పోరాడుకునేవి. క్రీ.పూ 221లో, అందులో ఒక రాజు, మిగిలిన అన్ని సామ్రాజ్యాల్నీ, జయించి, దానికి చిన్ రాజ్యంగా పేరు పెట్టాడు. తన పేరు కూడా చిన్ షిహుయాంగ్ క్రీ.పూ. (259-210) (చిన్ మొట్టమొదటి చక్రవర్తి)గా ప్రకటించుకున్నాడు. చిన్ నుండే చైనా పేరు వచ్చింది.

చిన్ షిహుయాంగ్ తెలివైన వాడు, క్రూరుడు. తన రాజభవనం, భూగర్భంలోని విశాలమైన సమాధి, తన సామ్రాజ్యాన్ని శత్రువుల నుండి కాపాడుకుందుకు గొప్ప గోడ (great wall) నిర్మాణంలో, అనేక వేల మంది కూలీల్ని పొట్టన పెట్టుకున్నాడు. తనముందరి రాజులతో ఏవిధమైన పోలికలు తెలియకుండా, ఆధారాలన్నింటినీ ధ్వంసం చేశాడు. కొన్నింటిని రాజుకు తెలియకుండా దాచేయటం మూలాన భద్రంగా ఉన్నాయి.

వాటిల్లో పాటల పుస్తకం కూడా ఒకటి. ఒకే భాష. దేశమంతటా వాడాలన్న శాసనం మూలాన, అనేక మాండలికాలున్నా చైనా అంతా ఒకే అక్షరలిపి వాడుకలో కొచ్చింది. చైనా భాషలో ప్రతి అక్షరం ఒక పదం/చిత్రం.

శతాబ్దాల తరబడి తన సామ్రాజ్యమే ఉంటుందనుకున్న ఆ చక్రవర్తి మీద ప్రజలే తిరగబడ్డారు. క్రీ.పూ. 206 సరికి హాన్ సామ్రాజ్యం మొదలయింది. ఈ కాలంలో 'షి' పద్ధతిలో ('షి' అంటే కవిత్వం) ఒక కొత్త ఒరవడిలో కవిత్వం మొదలయింది. అది ఇప్పటికీ కొనసాగుతోంది. 'షి' పద్ధతిలో కవిత కేవలం నాలుగు లేదా ఎనిమిది పంక్తులు మాత్రమే. ఒక్కో పంక్తికి అయిదు లేదా ఏడు అక్షరాలే. రెండవ, నాలుగవ పంక్తులకు అంత్యప్రాసలుంటాయి. ఒక్కోమారు మొదటి పంక్తికి కూడా. సాధారణంగా మొదటి రెండు పంక్తులు ఒక దృశ్యాన్ని చిత్రిస్తాయి. మూడవ పంక్తిలో ఒక కొత్త కోణం లేదా ఒక మెలిక ఉంటుంది. ఆఖరి పంక్తి కవి భావాన్ని తెలియ జేస్తుంది.

టాంగ్ సామ్రాజ్య (618-907) కాలంలో కవిత్వం ఉన్నత శిఖరాలకు చేరుకుంది. చైనా కవిత్వం ఇతర దేశాలకు కూడా చేరడం మొదలయింది. ముద్రణ పద్ధతులు కూడా మెరుగుపడటంతో, ప్రచురణ సులువయింది. 684 నుండి 704 వరకూ, పూ జెటియన్ (624-725), ఒక స్త్రీ చక్రవర్తిణి మరికొన్ని 'షి' పద్ధతిలో కవితలు చేర్చబడ్డాయి. అవి ప్రభుత్వ ఉద్యోగాల పరీక్షల కోసం వాడేవారు. 19 వ శతాబ్దం వరకూ ఈ పరీక్షల విధానం, ఛిన్సీ పేరున, పరిపాలనకు సంబంధించి కొనసాగింది. అందులో కవిత్వం ఒక ముఖ్యమైన భాగంగా ఉండేది. కవిత్రయంలా పేరొందిన కవులు వాంగ్ వెయ్, లీపో, టూ పూ ఈ కాలంలోని వారే. దాదాపు వీరు బతికినంత కాలం ఒకే చక్రవర్తి మింగ్ హువాంగ్ (685-762) సామ్రాజ్యం కావడం విశేషం. ఈ ముగ్గురి కవుల్లో ఎవరి ప్రత్యేకతలు వారికున్నా, ముగ్గురిలో కనిపించేవి సంగీతం, ప్రకృతి పట్లప్రేమ, స్నేహితులు, కుటుంబం, తమ ఇళ్లు ఊరు పట్ల చింత, చాలావరకూ ఒకటే.

సాంగ్ సామ్రాజ్యం (960-1279) చివరి దశలో కవిత్వం ప్రభుత్వ పరీక్షలనుండి తొలగించారు. అయినా కనీసం మూడువందల కవితలు ఆ కాలంలోనివి ఇప్పటికీ పిల్లలకు నేర్పుతున్నారు. విద్యాభ్యాసానికి ముందే, ఈ కవితలు కొన్నైనా పిల్లలకు కంఠతా వస్తాయి.

చైనాలో అనేక సామ్రాజ్యాలు రాజ్యమేలాయి. అన్నింటిలో ఎంతోకొంత కవిత్వం ఉండనే ఉంది. అయితే టాంగ్ సామ్రాజ్యంలో అందర్నీ ఆకర్షించినంత కవిత్వం

అంతకుముందుగానీ ఆ తరువాతగానీ రాలేదంటే అతిశయోక్తి కాదు. రెండు వేలకు పైగా కవులు, యాభైయి వేలకు పైగా కవితలు ఆ కాలంలోనే వచ్చాయంటే, అప్పటి కవిత్వ దశని ఎవరైనా అర్థం చేసుకోవచ్చు. మౌలికంగా ముందునుండీ వచన కవిత్వ రూపమే. ఎన్ని పంక్తులు, ఏ ఏ పంక్తులకు ప్రాస ఉందన్న పద్ధతుల్లో రూపాల్లో కొన్ని మార్పులు కనిపిస్తాయి. అలా వచ్చిన పద్ధతుల్లో 'షి' ఎక్కువ ప్రాచుర్యం పొందింది.

కవిత్వ పోటీలకు విశేష ప్రజదరణ ఉండేది. ఏదో ఒక వస్తువు మీద ఒకే కవిత్వ పద్ధతిలో, కుటుంబ సభ్యులు, లేదా స్నేహితులు కవితని పూర్తిచేస్తారు. గుంపుగా ఒక చోట చేరి, రాసే పద్ధతిని, విషయాన్ని నిర్ణయించుకుని, లాటరీ పద్ధతిలో ఎవరు మొదలెడతారో తేల్చుకుని, ముందు చెప్పిన పంక్తికి దీటుగా, ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క పంక్తి చేర్చుకుంటూ పోతారు. అలా చేయలేనివారు పోటీ నుండి విరమిస్తారు. స్త్రీలు కూడా పాల్గొనవచ్చు. కానీ వారు కుటుంబ సభ్యుల పోటీలకే పరిమితమయేవారు. అప్పట్లో ప్రతిభ లేని స్త్రీ సద్గుణవతిగా చెప్పుకునేవారు.

చైనా చరిత్ర చాలా వరకు కవితల్లోనే ఉన్నా, అవి చాలా వరకూ విద్యాధికులు, ఏలుబడి చేసే వర్గానికి చెందినవారు రాసినవే. ఇప్పుడు స్త్రీలు, పురుషులు, అన్ని వర్గాలకు చెందిన వారు కూడా కవిత్వం రాస్తున్నారు. పండుగలు, పెళ్లిళ్లు, ఇతర ముఖ్యమైన సందర్భాలలో అదృష్టాన్ని సూచించే చరణాలు రాసుకోవటం సంప్రదాయంగా మారింది. లేదా పురాతన కవితల్లోని పంక్తులు ఏరుకుని ఎర్రటి కాగితం మీద రాసి, ద్వారాలకు వేలాడదీస్తారు. ఎరుపు చైనాలో అదృష్టానికి చిహ్నం.

చైనా కవిత్వానికి ఇతర దేశాల కవిత్వానికి భేదాలున్నాయి. 1. కవిత్వ పుస్తకంతో మొదలైన చైనా కవిత్వం అతి పురాతనం 2. మొదటినుండి ఈ కవిత్వం సంగీత భరితం 3. లయాత్మకం 4. చాలా వరకు కర్తలేని పంక్తుల్లో సాంద్రత ఉంటుంది. 5. అన్ని వర్గాల ప్రజలు ఆదరించే ప్రక్రియ.

చైనాలో ముఖ్యమైన కావ్యాలు, కవుల గురించి:

1. షీ చింగ్ అను కవిత్వ పుస్తకం: ఇది చైనా ఆది కావ్యంగా గుర్తించబడింది. కవిత్వం పాటల రూపంలో ఉన్నా, దీనిని రాసిందెవరో తెలియదు. క్రీ.పూ. పది నుండి ఆరవ శతాబ్దం మధ్య రాయబడిన ఈ కావ్యంలో 3000 కవితలుంటే, కన్ఫ్యూషియస్ దాన్ని కుదించి 300 కవితల పుస్తకంగా మార్చారు. ప్రధానంగా ఇందులో ఇతివృత్తమిది.

అవిశ్వాసుల కంటే నీతివంతులైన భార్యా భర్తలు ఎక్కువ ఆనందం పొందుతారు. సైనికుడి జీవితం, అతనికి, అతని కుటుంబానికీ బాధించేదే, కానీ అతని పరాక్రమం అన్నింటినీ చెరిపేస్తుంది. పెద్దల్ని మన్నించి గౌరవించాలి. పూర్వీకుల్ని యజ్ఞాచారాలతో సంతుష్టిపరచాలి. రాజధిక్కారానికి పాల్పడకూడదు లాంటివి.

కనీసం 3000 సంవత్సరాల వరకూ ఈ కవిత్వం ప్రజల్ని ప్రభావితం చేసింది. అందులో జానపదాలు, ప్రేమ పాటలు, పాలకుల్ని పెద్దల్ని కీర్తించేవి. ఆచారాలకు పనికొచ్చే గీతాలు, యుద్ధం పాటలు, అలా అన్ని సందర్భాలకు పనికొచ్చేవిగా ఉండటంతో అలా సాధ్యమైంది. ఇప్పటికీ మనం అన్వయించుకునే అందులోనే ఈ కవితే అందుకు ఉదాహరణ:

మూడేళ్లుగా నీ భార్యను
ఇంటిపనుల్లో నేనెప్పుడూ అలసిపోలేదు
పెందరాలే లేచి ఆలస్యంగా పక్కమీద వాలతాను
పనిలేని ఉదయమే లేదు
ముందు నీకు నా తప్పులు కనిపిస్తాయి
ఆ తరువాత నామీద దౌర్జన్యం
నా సోదరులకిది తెలియదు
ఎగతాళి చేస్తూ నవ్వుతారు
స్థిమితంగా అదే ఆలోచిస్తూ
నా మీద నేనే జాలిపడతాను.

అంచేతనే ఇది చైనా ప్రామాణిక గ్రంథంగానే కాకుండా, ప్రపంచ సాహిత్యంలోనే విశిష్ట గ్రంథమయింది. ఈ కవిత్వ పుస్తకం లానే, మరో నాలుగు గ్రంథాలలో *(చరిత్ర పుస్తకం, మార్పుల పుస్తకం, ఆచారాల పుస్తకం, ఋతువుల పుస్తకం)* మార్పుల పుస్తకంలో మాత్రం కొంత కవిత్వం కనిపిస్తుంది. అలాగే క్రీ.పూ. 300 ఏళ్లనాటి మార్గదర్శిగా భావించే టావోటెచింగ్ పుస్తకంలో కూడా.

2. చూయూవాన్ / చూపింగ్ (క్రీ.పూ. 343–278) కవిత్వం: వీరివి మూడు ప్రసిద్ధ కావ్యాలు వెలుగులోకొచ్చాయి. మొదటిది లీ సావో – దుఃఖాన్ని ఎదుర్కోవడం – దోషి అయిన మంత్రి రాజుకు విధేయుడుగా మృత్యు ముఖంలో కూడా నేరాంగీకార పశ్చాత్తాపమే ఈ కావ్యమంతా.